EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 22.4.2015
COM(2015) 178 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

mängukonsoolide ökodisaini vabatahtliku süsteemi kohta

{SWD(2015) 88 final}
{SWD(2015) 89 final}

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

mängukonsoolide ökodisaini vabatahtliku süsteemi kohta

1. Sissejuhatus ja õigusraamistik

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. oktoobri 2009. aasta direktiiviga 2009/125/EÜ, mis käsitleb raamistiku kehtestamist energiamõjuga toodete ökodisaini nõuete sätestamiseks (edaspidi „ökodisaini direktiiv"),[1] on loodud õigusraamistik teatavatele esmatähtsatele tooterühmadele ökodisaininõuete kehtestamiseks.

Ökodisaini direktiivi artikli 15 lõike 2 punktide a–c kohaselt peab esmatähtis tooterühm kuuluma kas kohustusliku rakendusmeetme (st komisjoni määruse) või eneseregulatsioonimeetme (nt tööstusharu vabatahtliku kokkuleppe) alla, kui ta vastab kolmele tingimusele: i) toote müügimaht on märkimisväärne; ii) toote keskkonnamõju on märkimisväärne; iii) toote keskkonnamõju on võimalik märkimisväärselt vähendada.

Ökodisaini direktiivi põhjenduse 18 kohaselt tuleks esmatähtsate tooterühmade puhul kasutada kohustuslike rakendusmeetmete asemel alternatiivseid lahendusi, nagu tööstuse enesereguleerimine või vabatahtlikud kokkulepped, kui nende abil saab poliitilisi eesmärke saavutada eeldatavasti kiiremini või väiksemate kulutustega kui kohustuslike nõuete kehtestamisega.

Ökodisaini direktiivi rakendamisel võib vabatahtlikke kokkuleppeid või muid eneseregulatsiooni meetmeid käsitada rakendusmeetmete alternatiivina, kui nad vastavad kõnealuse direktiivi VIII lisas sätestatud kriteeriumidele.

2. Tööstuse väljapakutud vabatahtlik süsteem mängukonsoolide jaoks

Ökodisaini direktiivi kohaselt koostatud 2009.–2011. aasta töökavas käsitatakse heli- ja kujutisseadmeid tooterühmana, millel on suur potentsiaal vähendada kulutõhusalt kasvuhoonegaaside heitkoguseid.

Komisjon koostas heli- ja kujutisseadmeid, sealhulgas mängukonsoole käsitleva ettevalmistava uuringu.

Ettevalmistava uuringu tulemused[2] kinnitasid, et kõnealune tooterühm vastab ökodisaini direktiivi artiklis 15 sätestatud kriteeriumidele. Eelkõige on selle tooterühma müügimaht ja keskkonnamõju märkimisväärsed, ning selle keskkonnamõju on võimalik märkimisväärselt vähendada. Seega võiksid heli- ja kujutisseadmed kuuluda kas rakendusmeetme või eneseregulatsioonimeetme alla.

Videomängijate/-salvestite ja -projektorite ooteseisundis ja väljalülitatud seisundis energiatarbimist käsitletakse juba asjakohaselt komisjoni ökodisaini määruses nr 1275/2008 (nn ooteseisundi määrus). Nende toodete turg tõenäoliselt lähiaastatel kahaneb, kuna heli- ja videosisu tarbimiseks kasutatakse üha enam voogedastust ja andmekandjata seadmeid. Kõnealuse tooteturu ainus segment, mis lähiaastatel tõenäoliselt suureneb, on mängukonsoolid.

---

[1] ELT L 285, 31.10.2009, lk 10.

[2] Energiat tarbivaid tooteid käsitlev ettevalmistav uuring „Building on the Eco-design Directive, EuP Group Analysis (I) ENTR Lot 3 Sound and Imaging Equipment". Lõpparuanded avaldati 2010. aasta novembris. Uuring on kättesaadav veebisaidil http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/ecodesign/product-groups/sound-imaging/files/lot3-sound-and-image-final_en.pdf

Mängukonsooliturul tegutsevad ettevõtjad on teinud ettepaneku kehtestada vabatahtlik kokkulepe, milles sätestatakse selliste ELi turule viidavate mängukonsoolide spetsiifilised ökodisaini nõuded, mis kasutavad aktiivses mängurežiimis rohkem energiat kui 20 vatti. Allakirjutanud leppisid vabatahtlikus süsteemis kokku 2014. aasta aprillis.

Prognooside kohaselt säästetakse tänu vabatahtliku kokkuleppe osaliste kohustustele 2020. aastal 1 TWh, mis vastab 0,494 Mt CO_2-heitele[3].

Komisjon koostas tööstusharu väljapakutud vabatahtliku süsteemi kohta täieliku mõjuhindamise[4] ning selle üle peeti sidusrühmadega konsultatsioone ökodisaini direktiivi artikli 18 alusel loodud ökodisaini nõuandefoorumi kohtumisel[5].

Mõjuhinnangus järeldati, et väljapakutud vabatahtliku süsteemi abil saavutataks poliitikaeesmärgid kiiremini ja väiksemate kuludega kui kohustuslike nõuete kehtestamisega. Samuti leiti, et ökodisaini direktiivi VIII lisa nõuete kohaselt on väljapakutud süsteem vastavuses kõigi aluslepingu sätetega (eriti siseturgu ja konkurentsi käsitlevate eeskirjadega), ELi rahvusvaheliste kohustustega (sh mitmepoolsete kaubanduseeskirjadega), ökodisaini direktiivi eesmärkidega ning konkreetsete hindamiskriteeriumidega, st i) osalemise avatus, ii) lisandväärtus, iii) esindavus, iv) koguselised ja astmelised eesmärgid, v) kodanikuühiskonna kaasamine, vi) seire ja aruandlus, vii) eneseregulatsiooni algatuse haldamise kulutasuvus, vii) säästvus ja ix) algatuse kooskõla.

3. Vabatahtliku kokkuleppe elemendid

Tööstusharu vabatahtlikus kokkuleppes on sätestatud spetsiifilised ökodisaini nõuded ELi turule viidavatele mängukonsoolidele.

Vastavalt ökodisaini direktiivi nõuetele moodustavad kõnealuse vabatahtliku süsteemi osalised valdava osa asjaomasest majandussektorist. Vastavalt kokkuleppele võtab iga kokkuleppeosaline kohustuse, et vähemalt 90 % kõigist tema poolt turule viidavatest mängukonsoolidest vastab kehtivatele energiatõhususe miinimumnõuetele.

Lisaks ökodisaini nõuete kehtestamisele luuakse kokkuleppega ka kaks haldusorganit:

- kokkulepet haldav juhtkomitee, kuhu kuuluvad kokkuleppeosaliste esindajad ja vaatlejad, kelle hulgas võivad olla Euroopa Komisjoni, ELi liikmesriikide, keskkonna- ja tarbijaorganisatsioonide esindajad, ja
- juhtkomitee nimetatud sõltumatu kontrollija, kes hindab, kuidas kokkuleppeosalised täidavad kokkuleppes kindlaks määratud kohustusi ja esitab komisjonile vastavusaruanded[6].

Kokkuleppes määratakse kindlaks ka aruandluskohustused, mille kohaselt peab iga kokkuleppeosaline esitama sõltumatule kontrollijale nõutava teabe – vastasel korral võib ta kokkuleppeosalise staatuse kaotada.

Lisaks on kokkuleppega ette nähtud ka menetlus, mis võimaldab juhtkomiteel muuta kokkuleppe sätteid, eelkõige muuta nõuete rangust vastavalt turuolukorrale.

Selleks et kõik sidusrühmad, eriti võimalikud kokkuleppeosalised, saaksid mängukonsoolide suhtes kehtivate nõuete kohta õigeaegselt korrektset ja ajakohast teavet, on vabatahtliku kokkuleppe kõige uuem versioon koos mõjuhinnangu ja käesoleva aruandega alati

[3] 2014. aasta energeetika ja kliimamuutuse ministeeriumi suunised.

[4] Mõjuhindamiskomitee esitas mõjuhinnangu kohta heakskiitva arvamuse 27. märtsil 2013.

[5] Mängukonsoolide vabatahtlikku süsteemi arutati ökodisaini nõuandefoorumi 9. novembri 2012. aasta kohtumisel.

[6] Vastavusaruanded tehakse kättesaadavaks sidusrühmadele ja neid arutatakse sidusrühmadega.

kättesaadav komisjoni Europa veebisaidi ökodisainipoliitika-teemalisel[7] lehel ja kõnealuse süsteemi lehel[8]. Teemakohane veebisait sisaldab teavet ka iga kokkuleppeosalise poolt ELi turule viidava mängukonsooli tehnilist kirjeldust ja omadusi.

4. Vabatahtliku süsteemi heakskiitmine

Kuna tööstusharu välja pakutud mängukonsoolide vabatahtliku süsteemi abil saavutatakse poliitikaeesmärgid kiiremini ja väiksemate kuludega, kui seda võimaldaksid kohustuslikud nõuded ning kuna see süsteem vastab kõigile ökodisaini direktiivi VIII lisa nõuetele, tunnistab komisjon, et ELi turule viidavate mängukonsoolide suhtes kohaldatakse tööstusharu kehtestatud ökodisaini vabatahtlikku süsteemi. Süsteemi tingimused on sätestatud tööstusharu vabatahtlikus kokkuleppes.

Komisjoni arvates on vabatahtlik süsteem usaldusväärne alternatiiv ökodisaini rakendusmeetmele. Seepärast ei kehtesta ta ELi turule viidavate mängukonsoolide jaoks kohustuslikke ökodisainialaseid nõudeid senikaua, kuni leiab, et vabatahtlik kokkulepe ja kõik väljapakutud vabatahtliku süsteemi raames sõlmitud hilisemad versioonid täidavad komisjoni arvates oma eesmärgi ja on kooskõlas ökodisaini direktiivi üldpõhimõtetega.

Eelkõige peab vabatahtlik süsteem kogu kohaldamisaja jooksul vastama ökodisaini direktiivis kindlaks määratud üldpõhimõtetele, sh aitama saavutada direktiivi poliitikaeesmärke, olema osalemiseks avatud kõigile mängukonsooliturul tegutsevatele ettevõtjatele, hõlmama valdavat osa asjakohasest majandussektorist[9], sisaldama selgeid ja üheselt tõlgendatavaid tingimusi, olema läbipaistev, sisaldama hästi kavandatud seiresüsteemi ning ühtlasi ei tohi see põhjustada ebaproportsionaalset halduskoormust.

Peale selle peaksid kõik ELi turule viidavate mängukonsoolide spetsiifilised ökodisaini nõuded, mis on kindlaks määratud vabatahtlikus kokkuleppes ja selle mis tahes hilisemates vabatahtliku süsteemi raames sõlmitud versioonides, looma lisandväärtust hõlmatud toodete parema üldise keskkonnatoime kaudu.

Lisaks peavad vabatahtliku süsteemi osalised komisjoni ja sidusrühmade soovil tegema järgmist:

- hindama pidevalt süsteemi rakendamisel tehtavaid edusamme;
- tegema koostööd komisjoni talituste, liikmesriikide ja sidusrühmadega, et parandada järjepidevalt mängukonsoolide keskkonnatoimet, eelkõige vabatahtlikus kokkuleppes kindlaksmääratud energiatarbimise eesmärkide pideva läbivaatamise kaudu, ja et lisada vajaduse korral muid asjakohaseid keskkonnaaspekte;
- tegema komisjoni talituste, liikmesriikide ja sidusrühmadega koostööd aruandlusmehhanismi ning seire- ja auditieeskirjade parandamiseks;
- esitama vabatahtlikus kokkuleppes sätestatud tähtajaks asjakohase teabe, mis võimaldaks komisjonil ja sidusrühmadel jälgida kokkuleppe eesmärkide täitmist. Selleks kohustub iga kokkuleppeosaline esitama teabe kõigi tema poolt ELi turule viidavate mängukonsoolide mudelite kohta ning kõigi vabatahtliku kokkuleppe alla kuuluvate mängukonsoolide mudelite energiatarbimise ja muude vabatahtlikus kokkuleppes käsitletud keskkonnaalaste omaduste kohta (nt teabenõuded);
- tegema pingutusi süsteemi võimalike osaliste aktiivseks kaasamiseks.

5. Vabatahtliku süsteemi jälgimine

[7] http://ec.europa.eu/energy/efficiency/labelling/agreements_en.htm.

[8] www.xxx.eu

[9] Vähemalt 70 % turuleviidavatest toodetest.

Vastavalt ökodisaini direktiivi VIII lisa punktile 6 jälgib komisjon ökodisaini nõuandefoorumi ja direktiivi artikli 19 lõikes 1 osutatud komitee kaasabil vabatahtliku süsteemi kohaldamist, eelkõige selle kooskõla üldpõhimõtetega, samuti vabatahtlikus kokkuleppes ja selle hilisemates versioonides sätestatud ökodisaininõuete asjakohasust.

Komisjon pöörab erilist tähelepanu ökodisaini direktiivis, olemasolevates komisjoni suunistes ja vabatahtlikus kokkuleppes esitatud aruandluskohustustele ja seire-eeskirjadele. Eeskätt kontrollib komisjon, kas kokkuleppe sätted ja nende kohaldamine kokkuleppeosaliste poolt võimaldavad komisjonil ja sidusrühmadel (sh riiklikel ametiasutustel) tõhusalt jälgida kokkuleppe tulemuslikkust ja selle eesmärkide saavutamist.

Kui komisjon järeldab, et vabatahtliku süsteemiga ei saavutata ökodisaini direktiivi eesmärke ega järgita selle üldpõhimõtteid ja/või vabatahtliku süsteemi osalised ei vähenda aja jooksul pidevalt vabatahtliku kokkuleppe energiatarbimise eesmärke, ei täienda vabatahtliku kokkuleppe nõudeid aspektide kohta, mis ei ole seotud energiaga, ega lisa vajaduse korral hilisematesse versioonidesse uusi keskkonnaaspekte, võtab komisjon mängukonsoolide ökodisaini nõuded vastu kohustusliku rakendusmeetmena.

6. Kokkuvõte

Kuna tööstusharu väljapakutud mängukonsoolide ökodisaini vabatahtlik süsteem on vastavuses kõigi aluslepingu sätete, ELi rahvusvaheliste kohustuste ja konkreetsete hindamiskriteeriumidega, loetakse seda ökodisaini direktiivi mõistes usaldusväärseks süsteemiks.

Komisjoni hindamine näitas, et ökodisaini vabatahtliku süsteemi abil saavutatakse poliitikaeesmärgid kiiremini ja väiksemate kuludega, kui seda võimaldaksid kohustuslikud nõuded.

Komisjon kiidab heaks ökodisaini vabatahtliku süsteemi kasutamise ELi turule viidavate mängukonsoolide suhtes. Süsteemi tingimused on sätestatud tööstusharu vabatahtlikus kokkuleppes.

Komisjoni arvates on see vabatahtlik süsteem ökodisainialase rakendusmeetme usaldusväärne alternatiiv ega kehtesta seepärast praegu ELi turule viidavate mängukonsoolide jaoks kohustuslikke ökodisaini nõudeid.

Komisjon jälgib pidevalt kõnealuse vabatahtliku süsteemi kohaldamist. Kui ilmneb, et ökodisaini direktiivi eesmärke ei saavutata ja selle üldpõhimõtteid ei järgita, võib komisjon kehtestada mängukonsoolide ökodisaini nõuded kohustusliku rakendusmeetmega.